Môj zdravý kúsok Raja

Sprievodca zdravou záhradkou

NATURA®
PESTOVANIE BEZ CHÉMIE agro

Biozáhradkárčenie ako súčasť zdravého životného štýlu

Samotné pestovanie môže mať mnoho podôb. Vytvára sa čím ďalej väčšia skupina záhradkárov, ktorá dáva prednosť tzv. biozáhradkárčeniu - spôsob práce v súlade s prírodou. Biozáhradkári chcú zbierať zdravé ovocie a zdravú zeleninu a zároveň robiť niečo pre prírodu. Sú si vedomí, že také jedlo sa dá získať vďaka zdravým a silným rastlinám, pestovaným v zdravej a úrodnej pôde.

Biozáhradkárčenie nie je nič zložité. Učíme sa starať o pôdu podľa jednoduchých zásad, hnojíme prírodnými organickými hnojivami, chránime a ošetrujeme rastliny bez použitia chemických látok, podporujeme rozmanitosť rastlín a živočíchov.

Agro NATURA prináša každému záhradkárovi možnosť pestovania rastlín bez chémie - na záhradkách aj v ich domovoch. Je nositeľkou zdravého životného štýlu i ***nástrojom na starostlivosť o pôdu. Pomáha zemi vracať jej silu, energiu a plodnosť.***

Vyjadrením „prírodnosti" značky Agro NATURA sa stal žltáčik. Asi sa pýtate, prečo práve motýľ?

Ako malá som sa so sestrou hrala na lúke a práve k motýľom som vzhliadala ako k niečomu neuveriteľnému. Sedela som v tráve, pozorovala ich pestrofarebné krídla, dlhý sosáčik a ***s akou ľahkosťou sa vznášajú medzi kvetmi. Od dedka som vedela, že ich nesmiem chytať, aby som im nezničila krídla, že by potom na záhrade bolo menej toho, čo opeľuje rastliny. Bohužiaľ moje vnúčatá nemajú také šťastie ako ja.*** *Na lúkach sa počet motýľov a hmyzu výrazne zmenšil, aj množstvom aj druhmi. Dočítala som sa, že niektoré druhy sú ohrozené a niektoré dokonca vyhynuli, napr. žltáčik zanoväťový.* ***Príroda sa zdá silná, ale ja si myslím, že je veľmi krehká. Zásahy človeka nenávratne môžu poškodiť to, čo vytvorila.***

Návrat k prírode je návrat k našej prirodzenosti. Motýľ žltáčik nám bude každý deň túto skutočnosť pripomínať. V našej zemi je žltáčik rešetliakový stále ešte v celkom hojnom počte. Viete, že citrónovo žltú farbu má len samček? Samičky majú krídla výrazne svetlejšie. Žltáčik sa najviac vyskytuje v podhorí, miluje rozhranie lesov a lúk. Pokiaľ ho na svojej záhradke zahliadnete, budem rada, keď sa s nami o túto krásu podelíte.

Helena Tučková

manažérka značky Agro NATURA
poradna@agrocs.cz

Ďakujeme, že dávate značke
NATURA®
PESTOVANIE BEZ CHÉMIE agro
svoju dôveru!

AGRO CS
Dělejte s námi svět krásnější

Pôda je pre každého pestovateľa základom. Pre biozáhradkára to ale nie je len obyčajná hmota. Skladá sa z rôznych druhov pevných častíc, dutín naplnených vzduchom alebo vodou a mnohými živočíchmi.

Pôda v biozáhrade

Najcennejšou súčasťou pôdy je humus – spráchnivená organická hmota, z ktorej sa opäť stala zemina. Vzniká zložitým rozkladom rastlinných a živočíšnych zvyškov. **Neoceniteľnú** úlohu hrajú v týchto procesoch taktiež **pôdne organizmy** – v zdravej pôde je ich približne 2,5 kg/m^2. Verili by ste tomu? **Premieňajú živiny tak, aby boli prístupné pre rastliny, kypria pôdu a taktiež ju prevzdušňujú. Najznámejším** pomocníkom v pôde je **dážďovka**. Svojím pohybom v pôde zeminu prevrstvuje a prevzdušňuje a podieľa sa na vytváraní humusu. V zdravej pôde žije pod jedným metrom štvorcovým až 400 dážďoviek. **Hojnosť** dážďoviek v pôde je teda zárukou vysokej úrodnosti **pôdy.**

O pôdu sa treba starať -základom je **pravidelné kyprenie a odstraňovanie burín**. Do pôdy nepridávajte žiadne chemické látky - tie by pôdu zasoľovali a obmedzovali pôdne organizmy. **Pokiaľ nevlastníte vhodnú pôdu** k pestovaniu, zvoľte si **pestovanie v nádobách alebo vo vyvýšených záhonoch**. **Pôdu** do týchto nádob zakúpite už **hotovú** a to univerzálnu alebo špeciálne určenú na rôzne druhy rastlín. Tieto substráty **využijete aj na záhonoch, kde je pôda nevhodná** a musí sa kompletne nahradiť.

Agro NATURA má pre vás niekoľko druhov substrátov; substrát univerzálny na celú záhradu a niekoľko špeciálnych substrátov - na zeleninu, drobné ovocie, čučoriedky a brusnice alebo biopestovanie byliniek. **Ich zloženie je navrhnuté tak, aby pestovanie bolo pre Vás radosťou a rastlinkám sa darilo ako v bavlnke**. Substráty **dokážu výborne hospodáriť** s vodou, netrpia **preschnutím** alebo prílišným zamokrením. **Obsahujú štartovaciu dávku hnojiva na prvé 3 - 4 týždne.** A keď v nich nájdete vlákna, ktoré vyzerajú ako „vlasy“, neľakajte sa; to tam naozaj patrí - ide o **kokosové vlákna**, ktoré substrát výborne prevzdušňujú a **umožnia tak koreňom dobre rásť.** V sortimente **Agro NATURA** nájdete aj **sadu výrobkov**, ktoré slúžia ako **náplň pre vyvýšený záhon**.

Podrobnosti o vyvýšených záhonoch nájdete na strane 24 - 25.

Kľúč k úrodnosti pôdy

Aby sa mohli kultúrne rastliny vyvíjať na zdravé jedince, **potrebujú ku svojmu životu okrem vody a vzduchu taktiež dostatok** živín**.** Časť živín nájdu **v pôde**, avšak táto **prirodzená** zásoba **trvale nestačí**. Preto my záhradkári hnojíme. Biozáhradkári ale hnoja taktiež aj preto, aby **oživili pôdu** a preto ku hnojeniu vyhľadávajú výhradne organické hnojivá (rastlinného alebo živočíšneho pôvodu).

Prečo práve organické hnojivá?

- **zdroj živín a stopových prvkov pre rastliny a pôdne mikroorganizmy**
- **primárny zdroj humusu**
- **zlepšujú schopnosť pôdy lepšie prijímať a zadržiavať vodu**
- **zvyšujú výhrevnosť pôdy**
- **zlepšujú prevzdušnenie pôdy**
- **obmedzujú tvorbu pôdneho škralupu**
- **obmedzujú pôdnu eróziu**

Najdôležitejším organickým materiálom k zúrodňovaniu pôdy je **kompost** a **uležaný maštaľný hnoj**. Oba dodávajú do pôdy živiny a priaznivo pôsobia na jej priepustnosť resp. schopnosť viazať vodu. Obyčajne sa zapracujú do vrchnej vrstvy pôdy na jar alebo na jeseň.

Kompost si môžete sami vyrobiť kompostovaním v jednoducho dostupných kompostéroch alebo ho môžete zakúpiť už hotový.

Kompost poskytuje životné prostredie pre milióny pôdnych organizmov, prevzdušňuje pôdu a zadržiava vodu a v nej rozpustné živiny. Zapracujte ho do pôdy napr. motykou.

Druhým významným zdrojom organických látok sú **statkové hnoje** - v minulosti ľudia používali predovšetkým hnoje zo svojich fariem (najčastejšie kravský a konský). **Dnes môžete tieto hnoje zakúpiť** v obchodoch vo forme drobných peliet. Tie na rozdiel od pôvodnej formy **neobsahujú klíčivé semena burín**, pretože prešli pri sušení vysokým zahrievaním.

Peletovaný kravský hnoj nesmie pod značkou **Agro NATURA** chýbať; na rozdiel od ostatných výrobkov je Kravský hnoj tejto značky **vhodný na biopestovanie** - spĺňa prísne pravidlá na použitie v ekologickom poľnohospodárstve. **Rovnako tak aj statkový hnoj ORGANIKA**, ktorý sa hodí vďaka svojej 8 kg veľkosti na základné hnojenie väčších plôch (napr. na zemiaky, paradajky, tekvicové plodiny a i.).

Pokiaľ máte na úrodnosť pôdy vysoké nároky a **chcete mať bohatú úrodu**, je vhodné rastliny počas vegetácie podporiť ďalšou dávkou živín. Na **prihnojovanie** sú v ponuke **Agro NATURA prírodné hnojiva kvapalné alebo peletované už so** špeciálnym zložením priamo na rôzne druhy rastlín - paradajky, uhorky, čučoriedky alebo iné drobné ovocie. Často sú obohatené o ďalšie účinné prírodné zložky. Napríklad špeciálne hnojivá **Agro NATURA v krabiciach** majú vo svojom zložení **navyše sladové kľúčky** - tie prinášajú **vysoký obsah fytohormónov urýchľujúcich tvorbu koreňového systému.**

Ochrana rastlín prírodnou cestou

Biopestovatelia sú presvedčení, že v zdravej a úrodnej pôde rastú zdravé a silné rastliny.

Tie sa potom dokážu sami brániť proti škodcom a chorobám. Rastlinám pomôžete zdravo rásť aj ďalšími preventívnymi krokmi:

1) vyberajte odolné odrody do daného prostredia
2) kupujte zdravé rastliny
3) dodržiavajte zásadu dostatočných odstupov medzi rastlinami
4) striedajte plodiny, vyhýbajte sa pestovaniu monokultúr
5) správne zalievajte - radšej nie na list
6) podporujte prirodzených nepriateľov škodcov (napr. lienky, pestrice, zlatoočky) výsadbou atraktívnych rastlín
7) používajte mechanické bariéry (napr. ochranné siete proti kvetárkam a moliciam)
8) vysádzajte „nepriateľské rastliny"; napr. afrikán (aksamietnica) je nepriateľský pre pôdne háďatká/nematódy a naopak svojou vôňou láka užitočné pestrice a lienky, ktoré ničia vošky; jeho výsadba medzi kapustou zníži atraktivitu pre mlynáriky
9) niektorých škodcov likvidujte zberom (napr. húsenice, pásavky zemiakové)

Poriadok a čistota na prvom mieste!

- **zvyšky rastlín, vytrhané buriny či prebytočné rastliny nenechávajte voľne ležať - hneď s nimi na kompost; pach by prilákal škodlivý hmyz**
- **choré rastliny či ich časti odstraňujte a pozor: nepatria do kompostu!**
- **skleník či parenisko potrebuje očistu na jar aj na jeseň**
- **nezabudnite čistiť náradie vrátane nádob a opôr k rastlinám**

Rastliny sú naši spojenci už po stáročia – okrem obživy a potešenia „pre oči a dušu“ ich využívame na ochranu svojej záhradky pred chorobami a škodcami. **Viete, že rastliny si dokážu vytvoriť svoju stratégiu ako sa ochrániť?** Vytvoria si látky, ktoré choroby „zabrzdia“ v ich šírení a škodcom nechutia alebo ich priamo zničia. Tieto tzv. **botanické pesticídy** sú pritom **bezpečné** pre človeka a užitočné organizmy, **nedôjde k vzniku rezistencie a jednoducho sa** s nimi pracuje. Môžete ich použiť na balkóne, na záhrade, v skleníku alebo parenisku. Proste príroda to dobre vymyslela!

Pre obmedzenie a likvidáciu **cicavých škodcov** bol vyvinutý kontaktný prípravok **Rock Effect**; jeho účinnou zložkou je olej zo semien indického stromu Pongamia pinnata. Pôsobí výborne na vošky, molice, roztočce a strapky, dokonca bol preukázaný aj účinok na americkú múčnatku na egreši a ríbezli.

Pre izbové a balkónové **okrasné rastliny** ponúka podobné účinky **Symfónia**; obsahuje okrem pongamového oleja aj **hnojivo**, takže pri aplikácii nielen **obmedzíte výskyt cicavých škodcov**, ale rastliny si aj **prihnojíte**. A ako bonus navyše získajú ošetrené kvetiny **nádherný lesk**!

Pre rastliny, pestované **v nádobách, sú určené unikátne hnojivové tyčinky Big Beat**. Nejde o obyčajné **tyčinkové hnojivo**, ktoré poznáte z obchodov. Tyčinky sú silnejšie, hnojivo sa **z nich uvoľňuje až 5 mesiacov**, ale hlavne – **obsahujú bylinku**, o ktorej je známe, že pri požití cicavými škodcami spôsobí úhyn ich vývojových štádií (larvy – húsenice). Priamo **ideálne sú pre pestovanie rastlín v nádobách**. Aj tento výrobok má vychytávku - po uplynutí doby **životnosti** sa tyčinky **rozpadnú na neškodné prírodné látky**, ktoré sa bežne vyskytujú v pôde.

Najčastejšou chorobou zeleniny a okrasných rastlín sú rôzne druhy **pravých plesní** – zemiaková, uhorková, cibuľová a i. Pri obmedzovaní týchto plesní na biozáhradách nám pomôže Agro NATURA **Bylinková zmes na plesne**. Ide o voňavú **zmes mletých klinčekov a škorice**, ktorá sa lúhuje vo vode. **Výluh** sa dá potom **aplikovať rýchlo postrekom** na cieľové rastliny (paradajky, zemiaky, papriky, uhorky, vinič, atď.)

Viete, že?

Klinček je plodom klinčeka voňavého, čo je až 20 m vysoký strom? Získava sa tak, že nerozvinuté kvetné puky sa usušia na slnku.

Škorica je kôra z vetvy škoricovníka. Tie sa až dva dni máčajú vo vode. Vrchná kôra sa oreže a zostane cenná vnútorná kôra. Tá sa nareže na tenké plátky, stočí sa a usuší.

Hlavná zásada v boji so škodcami a chorobami

Buďte stále v strehu. Robte pravidelné obchôdzky svojej záhradky. Pokochâte sa nielen svojimi výpestkami, ale taktiež včas nájdete „škodcu“ a môžete zasiahnuť.

Ako na burinu?

V prírodnej záhradke **preferujte mechanické metódy** boja proti burinám. Odstraňujte burinu **sústavne** hneď od jari. **Burina odoberá rastlinám vlahu, živiny a svetlo**; niektoré buriny sú aj prenášači chorôb a škodcov. Najviac sa **zamerajte na trváce viacročné buriny** - vykopte ich a vyhoďte do zmiešaného odpadu; **nikdy ich nedávajte do kompostu**.

Držte sa základných pravidiel:

- **odstraňujte burinu ihneď po jej vzídení**
- **pravidelne okopávajte - trváce buriny nemajú šancu sa rozrásť**
- **buriny nesmú nikdy dorásť do kvetu lebo sa vysemenia**
- **pre väčšie okrasné plochy využite dekoračné materiály - štiepky, mulče alebo okruhliaky**

... burina nemusí byť len nepriateľ.

Viete, že svoje **šaláty** môžete **obohatiť** o niektoré **burinaté rastliny**? Nielen že sú jedlé, ale taktiež zdraviu prospešné! Mnohé z nich môžete pridať do najrôznejších pokrmov aj ako dekoráciu. **Celoročné využitie nájdete pre sedmokrásku**, na jar **pre očistu** tela svoje šaláty doplňte **kvetmi a mladými listami púpavy**, **hviezdicou prostrednou** môžete doplniť aj nahradiť žeruchu alebo pažítku na chlebíku s tvarohom a **z mladých listov** žihľavy uvarte výborný špenát.

Moje vlastné zdravé a voňavé jahody

Jahody nesmú na žiadnej záhrade chýbať. Milujú ich deti a dospelí. Čerstvým jahodám so šľahačkou sa sotva niečo vyrovná! **Jahody sa dajú pestovať** štandardne **vo voľnej pôde**, previsnuté a stále plodiace odrody **v truhlíkoch** či **závesných nádobách**; veľmi obľúbené je ich pestovanie **vo vyvýšených záhonoch.**

Výsadba

- prioritou je zdravá sadba a pôda bohatá na humus (predtým vykonať základné vyhnojenie pôdy alebo sadiť priamo do špeciálneho substrátu so štartovacou dávkou hnojiva)
- nesaďte veľmi hlboko - koreňový krčok musí zostať na úrovni povrchu pôdy
- saďte v druhej polovici leta (jarná výsadba je možná, ale zníži výnos); po výsadbe dôkladne zalejte
- sadenice obnovte po 3 rokoch - sadiť na inom mieste

Starostlivosť počas rastu

- na jar strážte teploty, prípadne ako ochranu pred mrazmi použite kryciu bielu textíliu
- v období kvitnutia a tvorby plodov výdatne zalievajte
- prihnojujte organickým pevným alebo kvapalným hnojivom na jahody; dávkujte podľa návodu
- priebežne odstraňujte burinu

Ochrana

- zrelé jahody sú lahôdkou pre vtáctvo - chráňte pri dozrievaní sieťami
- záhony je možné pred výsadbou pokryť čiernou fóliou, ktorá potlačí rast burín, bráni nadmernému vysušovaniu pôdy a tvorbe odnoží
- v dobe dozrievania plodov podložte jahody slamou alebo drevitou vlnou - prevencia proti plesni šedej

Pestovateľské chyby

1) Zle priepustná pôda a tienisté stanovište.
2) Chybná výsadba hlboko do pôdy.
3) Zber plodov bez stopky - stopka je potom miestom často napádané hubovými chorobami.

Viete, že?
Jahody boli konzumované už v dobe kamennej. Jahoda nie je bobuľa, ale súplodie nažiek na zdužinatenom kvetnom lôžku. Pre liečebné účely sa zbierajú mladé listy jahody obyčajnej; kultúrne jahody už tieto schopnosti skoro stratili; **čaj z listov pôsobí močopudne a protizápalovo. Obsahujú veľké množstvo vitamínu C; posilňujú srdce, čistia organizmus a pomáhajú pri vysokom krvnom tlaku.**

Moje vlastné zdravé a chutné paradajky

Kto raz ochutná vlastné paradajky, nebude už chcieť iné! **Pestovať môžete na záhone, v skleníku, ale aj v nádobách na balkóne alebo terase**. Odrôd je veľké množstvo - rôzne veľkosti, farby aj chute. Vo vyšších polohách vyberte skôr skoré odrody.

Výsadba

- vonkajšia výsadba ideálne až po zamrznutých (polovica mája) a to na slnečné miesto (neznášajú chlad)
- sadťe v dostatočnej vzdialenosti od seba do špeciálnej zeminy so štartovacou dávkou hnojiva; vytiahnuté sadenice sadťe šikmo až k prvej časti listov
- pre tyčkové paradajky pri výsadbe umiestnite k rastlinám oporu - pozor, nepoškoďte korene
- po výsadbe zalejte a prípadne znovu k rastline doplňte odplavenú pôdu

Starostlivosť počas rastu

- skoro vyväzujte k oporám; tyčkové paradajky veďte na jediný výhon; bočné výhony vylamujte rukou - nestriekajte; max. výška tyčkových rastlín asi 150 cm – potom hlavný výhon zaštipnite (najneskôr v septembri) - rastlina dá všetku svoju silu do plodu

- kríčkové odrody tvarujte (vnútri kríčka musí byť dostatok svetla)
- pôdu prihnojujte ku stonke - viac narastie koreňový systém a s ním aj neskorší výnos
- zavlažujte výdatne a pravidelne (ráno alebo večer), priamo ku koreňom
- prihnojujte organickým pevným alebo kvapalným hnojivom

Ochrana

- paradajky napádajú cicaví škodcovia - vošky, molice a roztočce; pri prvom výskyte aplikujte postrek Rock Effect – nielenže prítomných škodcov zničí, ale ošetrené rastliny ďalším škodcom nebudú ani chutiť; nezabudnite postrek aplikovať aj na rub listov, kde sa škodcovia hlavne vyskytujú!
- obávanou chorobou paradajok je pleseň zemiaková – na listoch vznikajú od okrajov nepravidelné, šedozelené škvrny, ktoré postupne zasychajú; choroba neskôr napadá aj stonky a plody; preventívne ošetrujte výluhom z Bylinkovej zmesi na rastliny - aplikáciu opakujte podľa odporúčania v návode

Pestovateľské chyby

1) Hustá výsadba spôsobí rýchlejší nástup plesne zemiakovej.
2) Preliatie – preliatym paradajkám prestane fungovať koreňový systém, korene zhnijú a následne uhynie celá rastlina.
3) Odrezávanie bočných výhonkov nožom – zvýši riziko prenosu vírov.
4) Zálievka alebo prihnojovanie na list – zvýši riziko napadnutia rastlín chorobami a škodcami.
5) Nedostatočná a nepravidelná zálievka - plody praskajú, sú malé a deformované.
6) Neskoré ošetrenie proti chorobám a škodcom.

Viete, že?

Paradajky pochádzajú z Mexika - prvými pestovateľmi boli už Aztékovia. Pôvodne boli paradajky považované za afrodiziakum. Plody majú antibakteriálne účinky a vysoký obsah vody. Niektoré zložky paradajok majú protizápalové účinky.

Moje vlastné čučoriedky a brusnice

kľukva

Čučoriedky a brusnice sú v našej kuchyni posledné roky čím ďalej viac obľúbené. **Kto by si nedal čučoriedkový koláč? A viete si predstaviť sviečkovú bez brusníc?** Záhradnícky pestované čučoriedky sú väčšie než tie lesné. Čučoriedky aj brusnice môžete **zavárať alebo mraziť** - tak môžu byť súčasťou vášho jedálnička po celý rok. Ich pestovanie je podobné.

Výsadba

- na jeseň alebo na jar, najlepšie s koreňovým balom do polotieňa
- sadťe hlbšie, než boli v škôlke; 2 - 3 sadenice k sebe (kvôli opeľovaniu)
- čučoriedky a brusnice vyžadujú kyslú pôdu (pH okolo 5), preto ich sadťe do špeciálneho substrátu na čučoriedky - jeho pH je upravené pre potreby kyslomilných rastlín
- na základné hnojenie pred výsadbou použite niekoľko hrstí peletovaného hnojiva na čučoriedky Agro NATURA; s rovnakým hnojivom potom môžete aj prihnojovať

Starostlivosť počas rastu

- pravidelné prihnojovanie organickým hnojivom Agro NATURA na čučoriedky a brusnice
- na jar prisypať vyzretý kompost a k okysleniu špeciálny substrát na čučoriedky, rašelinu alebo lesnú pôdu
- odstraňujte staré a poškodené výhony, prípadne aj tie, čo ker zahusťujú
- pôdu udržujte vlhkú, nie však premočenú (pomôže mulčovanie)
- voda na zálievku musí byť odstáta alebo dažďová; chlórovaná voda je nevhodná
- burinu vytrhávajte bez použitia nástrojov

Ochrana

- zrelé plody sú lahôdkou pre vtáctvo - chráňte pri dozrievaní sieťami (vták nesme sieť podliezť ani sa k plodom dostať zobákom)
- udržiavať kyslé pH pôdy (prídavkom rašeliny) - inak žltnú listy
- rastliny v nádobách prezimujte v chladnej miestnosti

Pestovateľské chyby

1) nevhodné pH pôdy
2) výsadba priamo do čistej rašeliny - horšie príma vodu a rastlina trpí suchom
3) nedostatok živín - chloróza, žltnutie listov
4) hlbšie okopávanie či obrývanie narušuje korene (korene sú jemné a vyskytujú sa tesne pod povrchom)

Viete, že?

Z čučoriedok sa dá urobiť **čučoriedkové víno.** Lesná čučoriedka má viac farbiva než kultúrne odrody. Kultúrne čučoriedky sú výraznejšie svojím rastom - dorastajú 1 - 2 m. **Čučoriedky sú okrem svojich výborných účinkov na zlepšenie zraku taktiež známe ako dobrá prevencia proti starnutiu buniek, proti infarktu alebo mŕtvici.** Kľukva nie je to isté čo brusnica? - kľukva má výrazne väčšie plody (pestujú sa ale podobne). Brusnice pôsobia dezinfekčne a protizápalovo na močové ústrojenstvo. **Zlomená vetvička sa dá použiť na rezkovanie.**

pH

... na zvýšenie kyslosti pôdy stačí pridať rašelinu.

Moje vlastné zdravé uhorky

Svieži uhorkový šalát má rád asi každý a keď je z vlastných voňavých a zdravých uhoriek o to lepšie. **Výborne chutia aj samotné** ako ľahká desiata. Pestovať sa dajú **v skleníku, parenisku, voľnej pôde a na vyvýšených záhonoch**. Máme k dispozícii **mnoho odrôd** - šalátové, nakladačky, hadovky.

Výsadba

- sadenice k výsadbe si môžete predpestovať doma alebo si kúpiť už dopestované
- rastlina pred výsadbou má mať vyvinutý jeden pravý list (mimo klíčne lístky); staršie sadenice s viac pravými listami môžu mať v budúcnosti spomalený rast
- vonkajšia výsadba ideálne až po zamrznutých (polovica mája), záleží na počasí a odrode
- saďte do substrátu na biopestovanie so štartovacou dávkou prírodného hnojiva alebo do vopred vyhnojenej pôdy (kravským hnojom alebo kompostom)
- uhorky sú veľmi náročné na teplo
- vyberte slnečné stanovisko chránené pred vetrom
- nesaďte príliš hlboko; sadenice s dlhšou stonkou vysaďte šikmo a stonku zahrňte zemou - vytvoria sa na nej dodatočné korene
- sadenice saďte po dvoch vo vzdialenosti cca 50 cm; po výsadbe zalejte (nie na listy)

Starostlivosť počas rastu

- v priebehu rastu sa rozrastajú do šírky; od začiatku pestovať v riadku vedľa šalátu a reďkoviek, ktoré po zbere uvoľnia uhorkám miesto
- pokiaľ máte málo miesta, pestujte uhorky na konštrukcii alebo vyväzujte
- hlavný výhon zaštipnite za 3. - 4. listom – podporíte tvorbu postranných výhonov, na ktorých je viac samičích kvetov teda aj plodov (nie je nutné u hybridných odrôd)
- pravidelne a dôkladne zalievajte, predovšetkým v období tvorby plodov (ráno alebo večer)
- nezabudnite na pravidelnú výživu organickým hnojivom
- plody zbierajte často, aby nezhorkli; lepšie je plody odrezávať, aby ste nepoškodili krehkú stonku

Ochrana

- uhorky najčastejšie napádajú roztoče; sú to malí pavúčikovia, ich prítomnosť prezradia jemné pavučinky, ale v tom okamihu už je často neskoro zasiahnuť; preto aplikujte prírodný postrek Rock Effect už preventívne – ošetrené rastliny škodcom nechutia a prítomných škodcov zlikviduje; nezabudnite postrek aplikovať predovšetkým z rubu listov, kde sa roztoče hlavne vyskytujú
- obávanou chorobou je pleseň uhorková; na listoch vznikajú hranaté, svetlozelené až žltozelené škvrny; napadnuté pletivo hnedne a listy postupne uschýnajú; ideálne podmienky na šírenie plesne sú vlhké listy a teplota 20 - 25 °C; preventívne ošetrujte výluhom z Bylinkovej zmesi na rastliny - aplikáciu opakujte podľa odporúčania v návode

Pestovateľské chyby

1) Výsadba do chladnej pôdy spomalí rast.
2) Zálievka ku koreňovému krčku spôsobí jeho zhnitie.
3) Odstraňovanie samčích kvetov.
4) Pestovanie opakovane na rovnakom záhone (dá sa až po 2 - 3 rokoch).
5) Zálievka alebo prihnojovanie na list zvýši riziko napadnutia rastlín chorobami a škodcami.

Viete, že?

Prvými pestovateľmi boli Indovia a Egypťania už 2 - 3 tis. rokmi p. n. l. Obsahuje najviac vody zo všetkých zelenín a nemenej vitamínov. Zvýšený obsah draslíka v uhorke priaznivo ovplyvňuje činnosť žalúdka a čriev. **Zo samčieho kvetu uhorky nevyrastie plod.**

Moje vlastné voňavé bylinky

Ak máte balkón, terasu alebo len okenné parapety, s výrobkami Agro NATURA, si môžete sami vytvoriť vlastnú zdravú a voňavú bylinkovú záhradku. Nie je nad čerstvé bylinky na dosah ruky, navyše sú pastvou pre oko a ich vôňa pohladením na duši! Bylinky sú zdravé aj pre záhradu - **prinášajú lákavú potravu pre včely a iný hmyz**; väčšinou ide o medonosné rastliny; navyše **prispievajú k ochrane iných rastlín a správnu starostlivosť o pôdu.**

Výsadba

- miesto vyberte podľa typu bylín - väčšina z nich vyžaduje slnečné stanovište
- bylinky potrebujú vzdušný substrát, ktorý nezadržiava vodu – sadiť priamo do NATURA Substrátu bylinková záhradka a výsev; bol vyvinutý špeciálne pre ne; obsahuje štartovaciu dávku hnojiva na 3 - 4 týždne
- osivo vysejte priamo do substrátu; rovnako postupujte, pokiaľ ste si kúpili sadbu
- pri výsadbe na záhony odoberte nevhodnú pôdu a nahraďte ju substrátom
- po výsadbe bylinky zalejte

Starostlivosť počas rastu

- s prihnojovaním začnite najskôr po 3-4 týždňoch od presadenia; ak pestujete z osiva, rastliny by mali byť už dostatočne vyrastené
- pokiaľ pestujete v nádobách, najpohodlnejšie je aplikovať hnojivové tyčinky Big Beat - vyživujú až 5 mesiacov a preventívne chránia pred cicavými škodcami (nemajú ochrannú lehotu)
- pre vytvorenie bohatého koreňového systému a zvýraznenia arómy a chuti byliniek aplikujte špeciálne hnojivo Agro NATURA Bylinková záhradka
- so zálievkou v dobe pestovania opatrne – bylinky nemajú radi premočenie
- v suchšom prostredí sa zvyšuje obsah silíc vňatí a kvetov a vôňa je intenzívnejšia
- pravidelným zberom regulujte ďalší rast

Ochrana

- bylinky skôr samé chránia iné rastliny a väčšina nemá nepriateľov
- niektoré napádajú roztočce a vošky či iní cicaví škodcovia; aplikujte Rock Effect

Príklady byliniek podľa ich dĺžky života

Jednoročné: bazalka, kôpor, koriander, kapucínka, nechtík, borák, majoránka

Dvojročné: rasca, petržlen

Trvalky: medvedí cesnak, levanduľa, ligurček, tymián, mäta, medovka, šalvia, saturejka, pažítka, fenikel, majoránka

Pestovateľské chyby

1) častá zálievka, premočenie pôdy - bylinky hnijú
2) nevhodné stanovište - tieň

Voňavá záhradka

Sýtozelený trávnik môže byť aj bez chémie

Trávnik je súčasťou väčšiny záhrad. Jeho **zelená farba na nás pôsobí blahodarne**. Je zdrojom potravy pre vtáky, miestom na hranie detí a dokonca aj naši domáci miláčikovia majú trávu radi. **Kto nechce chémiu do záhradky, hľadá hnojivá organické, prírodné**. Vitálny, dobre „živený" trávnik je odolný proti chorobám a výskytu machu a rastu burín. Aj v tomto prípade na vás **Agro NATURA** myslela a na hnojenie všetkých druhov trávnikov vám ponúka **bezpečné organické hnojivo**. Je jemne granulované; granulky sú o niečo väčšie ako mak - preto sa veľmi dobre aplikujú rozhodením alebo posypovým vozíkom, vďaka svojej veľkosti prepadnú ľahko až na pôdu.

Uvoľňovanie živín je pozvoľné a trvá až 1 mesiac. Pokosenú trávu môžete bez obáv **kompostovať**. Hnojivo neškodí domácim maznáčikom ani nám ľuďom. Takže **po aplikácii hnojiva môžete pokojne trávnik využívať tak ako ste zvyknutí**.

Moja rozkvitnutá lúka

Ako nalákať do záhrady motýle a iný hmyz?

Vytvorte si pestré lúčne spoločenstvo, ktoré bude **potešením pre oko** a zároveň poskytne **prirodzené prostredie mnohým druhom motýľov, hmyzu a ďalším druhom živočíchov**. Väčšina z nich sú žiadanými opeľovačmi a niektoré aj likvidátori mnohých škodcov.

Agro NATURA **Kvitnúca lúka** je rozmanitá **zmes tráv z až štyridsať divoko rastúcich druhov lúčnych rastlín**. Obsahuje rastliny, na ktoré sme už dávno zabudli a ktoré z lúk postupne miznú – napr. nevädze, klinčeky, timotejka, šalvia, margarétky, ľan, iskerníky, rasca, skorocel, mak, nechtík a iné. Kvitnúcu lúku si môžete **vysiať pri chalupe, na väčších záhradách a v obecnom parku**.

Výsev

- zmes je vhodná do všetkých pôdnych podmienok
- pozemok pred výsevom zbavte buriny, prípadne kameňov a terén vyrovnajte
- ideálna doba na výsevy je koncom leta, keď ustúpia horúčavy
- pred samotným vysiatím zmes v sáčku krátko premiešajte – jemné a ľahké semená sa často separujú na dne vrecka odporúčaný výsev: 5 - 8 g/m² (obsah balenia až na 180 m²)
- semená zľahka zapracujte do pôdy napr. hrabľami (3 - 5 mm) a povrch zahladťte doskou
- pôdu po výseve udržujte vlhkú (klíčiace semená nesmú zaschnúť)

Starostlivosť počas rastu

- v prvom roku sa väčšinou objavia jednoročné rastliny, tzv. „poľná burina" - nevädze, mak
- v druhom roku prevezmú žezlo trváce trávy a lúčne rastliny ako margarétky či ľadenec
- kosí sa 2x ročne - semená bylín sa musia stihnúť vysemeniť len tak dôjde k samovoľnej obnove lúčneho spoločenstva
- pravidelné zavlažovanie nie je nutné

Pestovateľské chyby

1) hnojenie dusíkom - podporí rast tráv na úkor bylín
2) časté kosenie - byliny sa nestačia vysemeniť a plochu ovládnu trávy

Lienka sedembodková, šťastie do záhrady

Lienka sedembodková (vajíčka)

V každej záhrade je lienka sedembodková naozaj poklad a mnohí záhradkári si lienky dokonca prinášajú do záhrady. A viete prečo? Je to **mimoriadne užitočný chrobák**, jeho **potravou sú** hlavne **vošky a červíky**. **Títo škodcovia konzumujú dospelé jedince a aj larvy**; každý jedinec až 600 vošiek denne!

Patrí medzi naše najznámejšie chrobáky. **Žije** od Británie až po Indiu prakticky **vo všetkých biotopoch, od nížin až po horské oblasti** a to od skorej jari až do neskorej jesene.

Lienka sedembodková má červeno sfarbené **krovky** s tromi čiernymi bodkami na každej strane a jednu bodku spoločnú pre obe krovky. **Starší jedinci**, ktorí už prezimovali, **sú tmavší** až do hneda. **Larvička je šedočierna so žltooranžovými škvrnami**.

Samička na jar voľne nakladie žlté vajíčka do štrbín alebo na spodnú stranu listových rastlín s veľkým výskytom vošiek. Vykŕmené larvy sa zakuklia a po týždni alebo dvoch sa vyliahne nová lienka sedembodková. **Mladá lienka prezimuje pod lístím, v machu alebo v trse trávy či pod kôrou stromov**, najskôr druhým rokom sa rozmnoží a ešte v lete ich život končí.

Chráňte larvičky lienky

Lienka sedembodková (larva)

Lienka sedembodková má **výborné herecké schopnosti** - **v nebezpečenstve zahrá rolu „mŕtveho chrobáka“** stáva sa zdanlivo mŕtvym a bezvládne padá na zem. Ďalším **obranným mechanizmom** je **vylučovanie oranžovej šťavy** s obsahom alkaloidu, vďaka ktorým **rade predátorov nechutí a je jedovatá**. Podobne jedovaté sú larvy a kukly. **Vtáci si teda naozaj nepochutia.**

Lienka východná, nešťastie pre Lienku sedembodkovú

Lienka východná je v našich geografických šírkach **invazívnym druhom**. Ešte pred viac ako 10 rokmi bol tento druh na našom území prakticky neznámy. Aj keď lienka východná má svoj pôvodný domov v juhovýchodnej Ázii, rozšírila sa k nám zo západu. Lienka východná sa **pre svoju mimoriadnu žravosť a vysokú plodnosť umelo nasadzovala** v skleníkoch aj v sadoch.

Problém je, že lienka východná vôbec nie je vyberavá a **zožerie pokojne aj vajíčka iných druhov hmyzov** (motýľov a i.) a údajne napáda larvy či dospelé jedince iných lienok, zlatoočiek a i., vrátane našej lienky sedembodkovej. Navyše **prenáša chorobu**, ktorá je pre naše lienky sedembodkové smrtiaca.

Zimu prečkávajú ako larvy, tak aj dospelé jedince, ktoré často hľadajú úkryt aj v ľudských obydliach. Lienka východná má celkom **premenlivé sfarbenie**. Najčastejšie má krovky, ktoré sú posiate 19 čiernymi škvrnami **rôznych veľkostí,** sfarbenie **svetlo červené**, občas až **do oranžova**. Existujú však **jedinci sfarbení do čierna** s dvomi alebo štyrmi červenými škvrnami.

Rozšírenie lienky východnej je ukážka neuváženého zásahu človeka do prírody. Harmónia, ako sa lienke východnej hovorí, totiž **vytláča naše pôvodné druhy** a tým prispieva k znižovaniu biodiverzity na našich záhradách.

Lienka východná

Vyvýšené záhony

Pestovanie vo vyvýšených záhonoch

Ide o **ohraničený záhon** z rôznych materiálov **o výške 45 - 70 cm**. Aby záhon fungoval, musí byť **vyplnený tromi odlišnými vrstvami a to približne v tretinovom pomere**. Každá vrstva má v záhone svoje opodstatnenie:

1) VRCHNÁ VRSTVA = SUBSTRÁT
- **špeciálna receptúra s vysokým obsahom kokosového vlákna**
- **štartovacia dávka hnojiva pre biopestovanie na 3 - 4 týždne**
- **optimálne prevzdušnenie, vysoká nasiakavosť**

2) PROSTREDNÁ VRSTVA = KOMPOST
- **výdatný zdroj humusu, základných živín a stopových prvkov**
- **živiny sa uvoľňujú postupne**
- **pri jeho rozklade sa uvoľňuje teplo ako nenahraditeľná forma energie pre rast**

3) SPODNÁ VRSTVA = DRENÁŽ
- **hrubá štruktúra pre zvýšenú priepustnosť vzduchu a vody**
- **odvádza nadbytočnú vodu a privádza vzduch**
- **bráni zahnívaniu**

Výhody pestovania

- **všestranné využitie** - záhrady, mestské záhradkárčenie, verejné priestranstvá, vo svahu, ale aj tam, kde je menej úrodná pôda alebo horšia mikroklíma, **rastliny sa nemôžu nekontrolovane rozrastať**
- **vyššie** výnosy vďaka teplu vnútri záhona
- **odpadá** časté **plenie**
- **pohodlnejšie** pestovanie – nebolí vás tak chrbát

Videonávod na vyvýšené záhony

V porovnaní s bežným záhonom sa dá vo vyvýšenom záhone **pestovať prakticky všetko**. Darí sa v ňom ako **zelenine, tak aj jahodám alebo bylinkám**. **Pravidelné prihnojovanie začnite** asi po 4 týždňoch od výsadby **hnojivom Agro NATURA na biopestovanie**. **Mechanické bariéry** (textílie alebo siete) pomôžu ochrániť rastliny pred škodcami. A pokiaľ sa predsa len škodcovia vyskytnú, Agro NATURA pomôže: **Rock Effect na cicavých** škodcov a **Bylinková zmes na rastliny.**

Inšpiráciu na pestovanie vo vyvýšených záhonoch od A do Z nájdete na:

www.vyvysene-zahony.cz

šikovné záhony

Viete, že niektoré **pestované rastliny vedľa seba sa vzájomne podporujú a naopak iné si zase konkurujú?** Ponúkame vám niekoľko príkladov - vždy ale radšej vychádzajte zo svojej skúsenosti:

Zemiaky ----------
Hodí sa: fazuľa, chren, kaleráb, mäta, kôpor, paštrnák, špenát
Nehodí sa: *zeler, červená repa, paradajky, hrach, hlúboviny, cibuľa*

Uhorky ----------
Hodí sa:
zeler, cibuľa, červená repa, cesnak, nechtík, šalát hlávkový, kôpor, bazalka
Nehodí sa: *reďkovky, melóny, zemiaky*

Mrkva ----------
Hodí sa:
cibuľa, hrach, zemiaky, pór, paradajky, reďkovky, cesnak, kôpor, mäta, majoránka
Nehodí sa: *petržlen*

Jahody ----------
Hodí sa: cibuľa, červená repa, cesnak, šalát hlávkový, hlúboviny, pór, špenát
Nehodí sa: *paradajky, karfiol, brokolica*

Cibuľa ----------
Hodí sa: cukety, jahody, mrkva, uhorky, pór, červená repa
Nehodí sa: *fazuľa, hlúboviny*

Paradajky ----------
Hodí sa: zeler, cesnak, nechtík, šaláty, petržlen, pór, mrkva, mäta, špenát, hlúboviny, bazalka
Nehodí sa: *zemiaky, hrach, červená repa*

Viac informácií nájdete na: **www.agronatura.sk**

Môj zdravý kúsok Raja

Môj zdravý kúsok Raja,
Moja záhradka, to je moje
kráľovstvo. Miesto, ktoré
je vždy zaliate slnkom.
A taktiež miesto,
kde rastie to najlepšie
ovocie a zelenina
na svete! Tak prečo
ju zaťažovať
zbytočnou chémiou?

Príroda si poradí sama,
len za svoje dary občas
potrebuje niečo späť a to jej
Agro NATURA rada poskytne.
Celkom prírodne, šetrne
a tak, aby robila
radosť mne
i nasledovným
generáciám.

NATURA®
PESTOVANIE BEZ CHÉMIE agro

8 586009 641847 >
NATURA®
PESTOVANIE BEZ CHÉMIE
agro
www.agronatura.sk
www.facebook.com/Agrocsslovakiaas